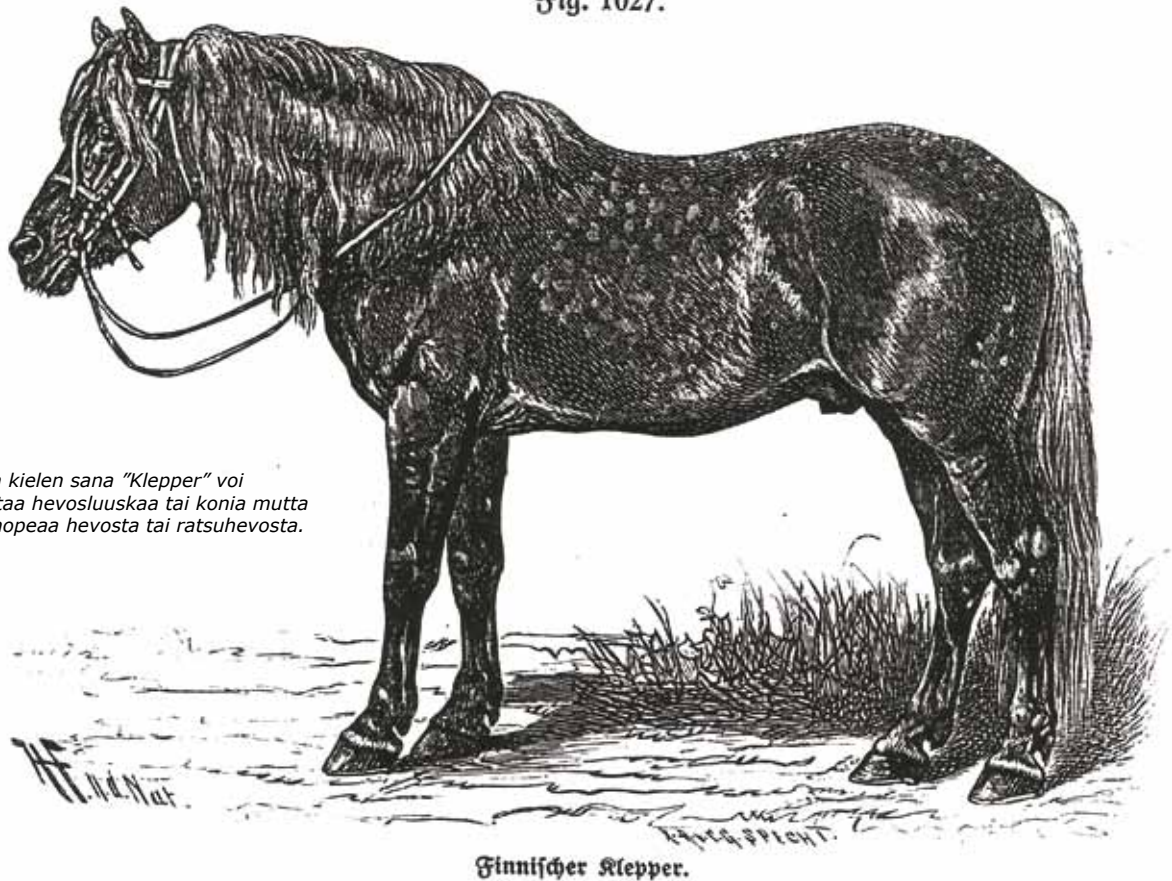

Saksan kielen sana "Klepper" voi tarkoittaa hevosluuskaa tai konia mutta myös nopeaa hevosta tai ratsuhevosta.

Kreivi C.G. Wrangelin mietteitä suomenhevosesta vuonna 1928

Sveitsiläinen hippologi Carl Gustav Wrangel kummasteli kirjassaan "Das Buch Vom Pferde" silloisen suomalaisen hevosen vaatimatonta ulkomuotoa, mutta myös uskomatonta kestävyyttä, sopeutuvaisuutta ja hyviä raviominaisuuksia.

Vähemmän tunnettu, hyvin primitiivinen hevonen on suomalainen hevonen. Tätä eivät tosin halua sen maanmiehet ja kasvattajat mielellään myöntää. Jos ei ole Suomessa syntynyt, voi olla vaikea käsittää miten näihin pieniin takkuihin veitikoihin on mahdollista ihastua.

Nämä hevoset ovat yleensä hyvin sitkeitä ja yllättävän nopeita ravissa, mutta kooltaan pieniä, harvoin korkeampia kuin 150 senttimetriä, ja vieläpä tämä vaatimaton korkeus on saavutettu leveyden kustannuksella. Myös muilta osin tämän suomalaisen "klepperin" rakenne antaa toivomisen varaa. Niillä on usein lyhyet lavat, pitkä pehmeä selkä, lyhyt jyrkkä lautanen, laihat kyyvärvarret ja pakarat, ahdas enimmäkseen pihtipolvinen takaraajojen asento ja epäsäännölliset liikkeet. Nähdäkseni eräiden hippologiiden risteytys-suositukset ovat varsin aiheellisia. Suomalais-

ten kannattaisi kokeilla hevosrotunsa risteyttämistä jonkin muun rodun kanssa, jotta saataisiin sille vielä puuttuvaa monikäyttöisyyttä sekä sopuisuutta muotoon.

Näiden hevosten mitättömän ulkomuodon sisälle kätkeytyy kuitenkin monia erinomaisia ominaisuuksia. Kolmikymmenvuotisessa sodassa Kaarle X:n ja Kaarle XI:n pitkällä sotaretkillä nämä suomalaiset ratsut ovat kestäneet uskollisesti kaiken rasituksen. Suomalainen ratsuväki oli mukana myös Kaarle XII:n sotaretkillä.

Ruotsalainen kenraali, kreivi Magnus Björnstrjerna kirjoitti vuonna 1828 julkaisussaan "System för Sveriges hästkultur" suomalaisista seuraavaa: "Talvisotaretkien aikana vuonna 1808 menetti Suomen ratsuväki hyvin vähän hevosia vaikka pakkasta oli kolmekymmentä astetta ja retki vaati paljon niin miehiltä kuin hevosiltakin. Jos tällä

ratsuväellä olisi ollut holsteinilaiset tai tanskalaiset hevoset, olisi tuskin ainutkaan selvinnyt hengissä kesään asti. Näin, kuinka Uudenmaan ja Karjalan rakuunarykmenttien osastojen olevan etulinjoissa yötä päivää korkeiden lumimassojen keskellä, kylmyydessä jossa elohopea jäättyi. Hevosille tarjottiin ravinnoksi ainoastaan olkia. Hevoset voivat hyvin, sillä ne olivat suomalaista rotua eivätkä holsteinilaisia."

Koska kuitenkin hevosen markkina-arvo määräytyi lähes yksinomaan hevosen ulkomuodon mukaan, myös teollistuneissa ja maatalousvaltaisissa piireissä hevosen "valjaisiin sopiva massa" täytyi ottaa huomioon. Myös Suomessa alkoi 1850-luvulla työskentely suomalaisen hevosen koon kasvattamiseksi sekä sen jalostamiseksi sopuisuutemmaksi rakenteeltaan. Oli selvää, ettei näitä tavoitteita saavutettaisi ilman risteytyksiä. Risteytettäväksi

roduksi valikoitui pitkien neuvottelujen jälkeen englantilainen Norfolk Roadster. Muutamia norfolkinravuritammoja ja -oreja tuotiinkin Englannista Suomeen. Mutta vaikka norfolkinravurit eivät pettäneet niille asetettuja toiveita, luovuttiin risteytyskokeiluista pian ja rodun parantamista päätettiin jatkaa puhdasjalostuksella. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että Suomessa olisi aina harjoitettu vain ankaraa puhdasta rodunjalostusta.

Suomen kasvattajayhdistys on määttänyt, että suomenhevosen rekisteriin voidaan merkitä myös suvultaan tuntemattomat hevoset poikkeustapauksina ja tunnetun sukutaulun hevosissa saisi olla enintään yksi kahdeksasosa vierasta verta. Eniten vierasta verta saisi tulla Karjalan hevosista. Nämä hevoset ovat suurempia ja raskaampia kuin muualla Suomessa. Karjalassa oli yleisesti jopa 150 senttimetriä korkeita hevosia. Sen sijaan Savossa, Sisä- ja Pohjois-Suomessa laiduntaa pieni luonteenomainen "klepper", joka on harvoin suurempi kuin 135-140 senttimetriä. Se on ominaisuuksiltaan vähään tyytyväinen, kestävä ja sillä on rautainen terveys. Kaikki ominaisuuksia, joita arvostetaan Suomen ankarassa ilmastossa lumineen, soineen ja metsäpolkuineen. Suomessa maatalous ja teollisuus ovat alhaisella tasolla eikä ratsujoukkoja ole.

Erityisen innostuneesti suomalaiset hevosystävät hoitavat vuonna 1875 uudelleenorganisointia raviurheilua. Tuona vuonna päätettiin hevosten juostavaksi 3201 metrin matka. Muuan kokenut ajaja sanoi tuolloin, että kestäisi vähintään kymmenen vuotta ennen kuin suomalainen ravuri juoksisi matkan alle kuudessa minuutissa ja 20 sekunnissa (kilometriä 1.58,7 toim.huom.). Jo samana päivänä hän sai kokea, kun- ka Jaakko I juoksi 3201 metriä ajassa 6 minuuttia 14 sekuntia (kilometriä 1.56,8, toim. huom.)!

Suomalaisen hevosen synnynäiset ravilahjat ovat epäilyksettä olemassa. Jos tarkastellaan edellä kuvattuja suorituksia, pitää ottaa huomioon, että enemmistöä Suomen ravihevosista treenasivat ja ajoivat suomalaiset maanviljelijät. Ammattilaisten käsissä hevoset juoksisivat huomattavasti nopeammin.

Valtionpalkinnon raveihin ovat saaneet osallistua vuodesta 1905 alkaen vain Suomessa syntyneet ja suomalaisen kantakirjaan merkityt, jalostus-

Finnischer Traber Weikko (5:41).

seen hyväksytyt vähintään viisivuotiaat hevoset. Lisäksi näiden hevosten säkäkorkeuden tulee olla vähintään 148 cm ja edeltävässä koelähdössä niiden oli juostava 1067 metriä vähintään 2 minuutissa 20 sekunnissa (2.11,2). Saadakseensa seuraavana vuonna palkinnon, täytyi oriin astua vähintään 15 tammaa ja saada vähintään 5 jälkeläistä. Tamma ei voi saada palkintoa uudestaan jos se ei ole varsonut. Ravin pitää olla puhdasta. Epäpuhdas ravi tai toistunut laukka aiheuttaa hylkäyksen.

"Se on ominaisuuksiltaan vähään tyytyväinen, kestävä ja sillä on rautainen terveys."

Kaikki ravit juostaan jäällä, joskin Suomen raviklubilla on myös kesärata, jolla vuosittain järjestetään raveja amerikkalaisen mallin mukaan. Palkinnot ovat pieniä. Vuosittain valtio on antanut palkintoihin noin 20 000 smk. Sen lisäksi tulevat raviklubin vaatimattomat palkinnot.

Se, että Suomi on voinut varmistaa näille pienille "kleppereilleen" kunnioitusta herättävän paikan raviurheilun alalla, voidaan pitää suoritukseksi, joka siihen asti ulkomailla on saanut liian vähän huomiota. Tietääkseni Ranska on ainoa maa, joka on suonut suomalaisille ravureille huomiotaan. Sitä ilahduttavampaa on, että Ranskaan viedyt suomalaiset ovat tuottaneet kun- niaa

kotimaalleen. Suomalainen ori Duc juoksi 4000 metriä kuudessa minuutissa (kilometriä 1.30,0) ja toinen suomalainen Monlieu tarvitsi Nogentin radalla 6 minuuttia 36,2 sekuntia 3800 metriin (1.44,2).

Suomessa on 300 000 hevosta, joista 275 000 täysi-ikäisiä. Koko hevoskannan uusiutumiseen tarvittaisiin 1200 oria. Niin montaa siitokseen kelpaavaa oria ei maa suinkaan omista, sen vuoksi ostetaan ulkomaisia oreja ja sijoitetaan maan eri osiin (ruunon- riijärjestelmä oli käytössä ennen suomenhevosen kantakirjan perustamista, toim.huom.). Jos lasketaan enemmän tai vähemmän käyttökelpoisten oriiden lukumääräksi noin 500, joka varmaan ei ole arvioitu liian alhaiseksi, tullaan surulliseen tulokseen että puolet siitokseen käytetyistä oreista muodostuu keltomuksista yksilöistä.

Kasvatus jättää samoin toivomisen varaa. Siksi on suuri onni Suomen hevoskasvatukselle, että ne miehet, jotka ovat ymmärtäneet saattaa vielä alle viisikymmentä vuotta sitten aivan alamaissa olleen raviurheilun suureen kukoistukseen, myöskin kasvatuksen alueella ovat päässeet pitkälle ja saavuttaneet jo hyvin kunnioitettavia tuloksia.

Leila Seppälä

käännös saksankielisestä alkuteoksesta *Das Buch Vom Pferde (II Band v.1928)*. Myös kuvitukset alkuperäisteoksesta.